

De ene wesp is de andere niet

- Bij wespen denkt men al gauw aan de limonadewespen die soms vervelend kunnen steken. Wespen vormen echter een uiterst soortenrijke groep insecten, waarvan het overgrote deel compleet onschadelijk is voor de mens.

Het gezicht van de gewone wesp, *Vespula vulgaris*, en de Duitse wesp, *Vespula germanica*. Foto's: Albert de Wilde

'Limonadewespen'

Sommige wespen komen graag een hapje mee-eten of drinken op het terras, in de tuin of tijdens de picknick. Soms wordt dit als lastig ervaren en, toegegeven, een wespensteek is niet fijn. Maar als je je drankje afdekt en niet wild om je heen gaat slaan, dan valt het met de last best mee. Er zijn eigenlijk maar twee 'lastige' limonadewespen: de Duitse wesp (*Vespula germanica*) en de gewone wesp (*Vespula vulgaris*). Ze zijn het best te onderscheiden aan de tekening op de kop. De gewone wesp heeft daar meestal een brede donkere streep in de vorm van een anker en de Duitse wesp drie puntjes.

Deze wespen snoepen niet alleen van de limonade of de appeltaart, maar soms knagen ze ook aan je stukje vlees of plakje worst. Suikers van onze snoepwaren zijn goede energieleveranciers. Vlees bevat veel eiwitten en dat is juist een prima voedsel voor de larven. Gewoonlijk vangen de wespennetters allerlei insecten en insectenlarven die ze meenemen en aan hun larven voeren, maar een onbewegelijk stukje vlees op een bord laten ze natuurlijk niet liggen. Gedurende de lente en zomer groeit een kolonie wespen enorm en is er veel behoefte aan dierlijk voedsel. De dieren hebben dan geen tijd om ons lastig te vallen. In de nazomer vliegen de mannetjes en jonge koninginnen uit het nest, en stopt de groei van de kolonie. De werksters hebben dan niets nuttigs meer om zich mee bezig te houden, en dan begint het gedonder. Ze slijten hun laatste dagen door makkelijke verteerbaar en lekker suikerhoudend

Saksische wesp, *Dolichovespula saxonica* en hoornaar, *Vespa crabro*. Foto's: Ab Baas

voedsel te snoepen. Na een tijd sterven de wespen en alleen de toekomstige koninginnen overwinteren om het volgende jaar een nieuwe kolonie te beginnen.

Lijkt op ...

Enkele soorten lijken op de twee hierboven genoemde soorten, bijvoorbeeld de Saksische wesp (*Dolichovespula saxonica*) en de middelste wesp (*Dolichovespula media*). Dit zijn zogenaamde 'langkopwespen', omdat de kop veel langer is dan bij *Vespula*-soorten. Ook de Saksische wesp nestelt vaak vlak bij huis. Het nest met een opening aan de onderkant hangt altijd beschut, maar opvallend, aan een dakrand, in oude schuurtjes, onder dakpannen, etc. De middelste wesp heeft vaak nesten in bosranden, struwelen en houtwallen. Deze langkopwespen snoepen echter niet van limonade, ijsjes of gebakjes en het komt dan ook zelden voor dat ze mensen steken. Omdat de nesten van de Saksische wesp echter zo in het zicht hangen en de diertjes wel lijken op de gewone en Duitse wesp, worden deze vriendelijke diertjes helaas wel vaak bestreden door de mens. Een andere wesp die nogal wat schrik kan aanjagen is de hoornaar (*Vespa crabro*). Als deze grote wesp steekt, is dat

ook zeker geen pretje. Gelukkig komt dat nauwelijks voor en ook deze wesp komt niet op zoet voedsel af. De hoornaar is een vriendelijk insect dat pas als het nest echt bedreigd wordt zal steken.

Diversiteit aan wespen

Er zijn veel meer soorten wespen dan je je kan voorstellen. Alle hiervoor genoemde dieren behoren tot de familie van de plooiwesp (Vespidae) waarvan de ruim vijftig Nederlandse vertegenwoordigers allemaal overwegend zwart en geel gekleurd zijn. Slechts zo'n tien soorten hiervan leven in kolonieverband, verreweg de meeste soorten leven solitair. Wespen behoren tot de orde van de vliesvleugeligen. Van deze groep komen in Nederland ruim 5300 soorten voor! Met uitzondering van de mieren met 75 soorten en de bijen met 350 soorten worden alle vliesvleugeligen aangeduid met de term 'wesp'. Het gaat hierbij onder meer om houtwespen, halmwespen, sluipwespen, galwespen,

bronswespen, schildwespen, goudwespen, spinnendoders en graafwespen. De foto's bij dit artikel geven een overzicht van de enorme variatie binnen de groep. Bijna al deze soorten zijn de vriendelijkheid zelve... althans voor de mens.

Sommige tuinbezitters en boeren noemen ze zelfs nuttig, want een groot gedeelte predeert of parasiteert op rupsen, bladluizen en andere planteneters. Het mag duidelijk zijn: de ene wesp is de andere niet, en wie dacht dat alle wespen vervelend zijn, weet nu beter. Het zijn vaak prachtig gekleurde en elegante insecten, die het zeker waard zijn om eens vol bewondering te bekijken!

De sluipwesp *Megarhyssa vagatoria*. Foto: Jap Smits

De goudwesp *Chrysis immaculata*. Foto: Ben Hamers

De bladwesp *Dolerus vestigialis*. Foto: Roy Kleukers

De graafwesp *Crossocerus tarsatus*. Foto: Tim Faasen

Een langsteelgraafwesp uit het genus *Ammophila*. Foto: Jinze Noordijk

Nuttige literatuur

Bellmann H (2003). Gids van bijen wespen en mieren. Tirion, Utrecht.

Achterber, C. van (1982). Familietabel van de Hymenoptera in Noordwest-Europa. Wetenschappelijke Mededelingen KNNV 152: 1-50.

Noordijk J, Kleukers RMJC, van Nieukerken EJ & van Loon AJ (redactie) (2010). De Nederlandse biodiversiteit. Nederlandse Fauna 10. NCB Naturalis & EIS-Nederland, Leiden.

Peeters TMJ van Achterberg C, Heitmans WRB, Klein WF, Lefeber V, van Loon AJ, Mabelis AA, Nieuwenhuijsen H, Reemer M, de Rond J, Smit J & Velthuis HHW (redactie) (2004). De wespen en mieren van Nederland. Nederlandse Fauna 6. NCB Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.

Interessante websites

www.nev.nl/hymenoptera - website van de sectie Hymenoptera van de Nederlandse Entomologische Vereniging.

www.nederlandsesoorten.nl - met vele foto's

www.bbc.co.uk/nature/life/Vespidae - met drie boeiende filmpjes